

De zijdeweg

De zijdeweg - de langste handelsweg ter wereld - werd reeds in de oudheid druk gebruikt. Hij verbond Sian in China met Tyrus aan de Middellandse Zee. Grote verkeersader, was hij tevens een pelgrimsweg en kreeg daardoor ook een cultuurhistorische betekenis. Hij doorkruiste steppen, gebergten, ijsvlakten en ook één der grootste woestijnachtige zones ter wereld de Gobi, die in het centrale deel van Azië ligt en zich uitstrekt over een afstand van ca 3500 km van het zuidwesten naar het noordoosten. De Gobi is een woestijn- en steppengebied, dat in het noorden gemiddeld 800 m en in het zuiden 1000 m boven de zeespiegel ligt. Tussen de golvende hoogteruggen strekken zich eindeloze steppen uit, waar in de zomer kurkdroge hitte en in de winter ijzige koude heerst. In het warme jaargetijde is de steppe met laag gras, eenjarige kruiden, heesters en bolgewassen bedekt. In de dalen groeit hoog gras, maar bossen ontbreken er helemaal. Buiten het wilde paard en de wilde kameel is de fauna arm. Een vaste bevolking vindt men alleen aan de stepperranden nabij de Chinese grens. Elders komen er Mongoolse nomaden voor die met hun grote kuddes en hun tenten over de onmetelijke vlakten en de plateaus zwerven. Karavaanwegen slin-

geren er wel van Noord-Azië naar China, maar het geheimzinnige verleden en de moderne tijd hebben veel vreemdsoortige sporen weggeveegd.

Sommige geleerden houden de Gobiwoestijn voor de bakermat van de mensheid.

De Amerikaan Roy Chapman Andrews, leider van talrijke expedities van het Amerikaanse Wetenschappelijke Museum, vond versteende bossen terug, die miljoenen jaren geleden dinosauriërs herbergden. In de bedding van een rivier ontdekte hij resten van oerzoogdieren en zoetwatermoselen. In die gebieden leefden volksstammen, die ons uit de kinderverhalen als de schrikwekkendste naspoken: ze heetten Hunnen, Oeigoeren, Kirgiezen, Tataren (door ons tot Tartaren vervormd) en... Mongolen. In de oudheid waren de Hunnen of de Sjoengnoe de gevreesde heersers van de Gobiwoestijn. Het waren Aziatische nomaden met een Turkse naam. Oorspronkelijk zouden zij ongeveer 300 jaar vóór Christus in de gebieden aan de bovenloop van de Hwang-ho (Gele Stroom) hebben geleefd. In de 3e eeuw begonnen zij te trekken en hun gebied uit te breiden. Zij draafden met hun taaië paarden over de dorre grasvlakten en plunderden de andere steppevolkeren.

Weldra werd de strijd tegen de Hunnen één van de grootste moeilijkheden, waarmee het Chinese keizerrijk te kampen had. Om hun cultuur tegen het opdringende gevaar van de nomaden uit de Gobi te beschermen, begonnen de keizers van de Tsj'in-dynastie omstreeks 215 vóór Christus met de bouw van een grote muur. Het materieel waarover men beschikte in acht genomen, vorderden de werken snel. De muur loopt langs de noordgrens van het eigenlijke China en is 2450 km lang. De bouw ervan vroeg natuurlijk eeuwen en er dienden voortdurend herstellingen uitgevoerd te worden. De restauratie werd vooral tijdens het begin van de Ming-dynastie (1368-1644) aangepakt, periode tijdens dewelke de keizers verwoede gevechten met de Mongolen moesten leveren. De beroemde Chinese muur is op vele plaatsen van wachttorens en bolwerken voorzien. De geschiedenis heeft echter aangetoond, dat deze muur in feite een babelse constructie was, want hij heeft eigenlijk nooit beantwoord aan het doel waarvoor hij opgetrokken was. In de 2e eeuw vóór Christus kwam de macht van de Hunnen nog tot grotere ontplooiing. Onder leiding van hun dynamische aanvoerder, Mau-toen, die van 209 tot 174 v.C. regeerde, onderwier-

pen zij het grootste deel van Mongolië aan hun gezag. Niet-tegenstaande de onderlinge verdeeldheid in een westelijke en een oostelijke groep, bleven de Hunnen een voortdurende bedreiging voor het Chinese keizerrijk. Dat was één van de redenen, waarom de Chinese keizer, Woe, omstreeks 133 vóór Christus, een gezantschap naar Grieks-Bactrië stuurde om aldaar de plaatselijke vorsten tegen de Hunnen op te ruien. De leider van het gezantschap, Tsjang Tsj'ien, bereikte het einddoel van zijn reis, maar slaagde niet in zijn moeilijke diplomatieke opdracht. Hij bracht trouwens verscheidene jaren bij de Hunnen in gevangenschap door. Toch hadden de onderlinge twisten voor gevolg, dat omstreeks 100 vóór Christus de macht van de Hunnen begon te tanen. Meteen werd de invloed van de Chinezen groter. Van 73 tot 94 na Christus veroverde de Chinese generaal Pan Tsj'an Turkestan. Wat de omvang betreft, kan deze tocht gemakkelijk met de veroveringen van Alexander de Grote worden vergeleken. Deze grootscheepse militaire operatie had voor ge-

volg, dat het grootste deel van de handelsweg die China met het Romeinse oosten verbond, onder Chinese controle kwam. Toch ging in de 3e eeuw de Han-dynastie, die ruim vier eeuwen had geregeerd, ten onder. Hiermee werd de Chinese oudheid als het ware afgesloten.

Een eeuw later deden de westelijke Hunnen echter weer van zich spreken. In 374 trokken zij onder leiding van Balamir over de Wolga en weinige tijd later begonnen zij hun sensationele plundertochten in Europa. In verband hiermee is je de naam van Attila zeker bekend. Deze gewelddadige koning veroverde geheel Midden- en Oost-Europa, trok over de Rijn en bereikte Orleans, waar hij echter tot de aftocht werd gedwongen. Nog poogde hij Italië te veroveren, maar hij stierf in 453; zijn rijk stortte zo snel in elkaar als het was gevormd. Toch had hij door zijn plundertochten de macht van het Romeinse rijk sterk aangetast.

Naast de Chinese muur, die er de oorzaak van was dat de Hunnen in westelijke richting trokken, stamt

Uit de Gobiwoestijn stammen ruitervolkeren, die in de geschiedenis van de mensheid een niet onbelangrijke rol hebben gespeeld. In de oudheid bedreigden de Hunnen de zijdedeg en het Chinese Keizerrijk, dat een reusachtige muur bouwde om het gevaar af te wenden. Oprukkend naar het westen, overrompelden de Hunnen een groot aantal volkeren. Pas in de 5e eeuw stortte hun macht in elkaar.

uit deze tijd de boven vernoemde zijdedeg. De Europeanen gaven hem deze naam, omdat men hierlangs uit China prachtige zijden stoffen, ook edelgesteenten en glaswerk naar Syrië en Europa bracht. Ten tijde van de Romeinen en nadien aan de Europese hoven en episcopaten, werd de zijde als de kostbaarste en edelste stof aangezien. Voor de Chinezen was deze handelsweg een "jade- of nefrietweg", die hen uit het westen dit begeerde gesteente bezorgde.

